

de prognose op korte en lange termijn moeilijk te appreciëren is vooral in een medico-legale context. Verschillende biologische merkers van depressie kunnen de diagnose bevestigen en een meer therapeutische aanpak specificeren. De neurofysiologische technieken die door deze onderzoeksgroep worden voorgesteld zijn de contingent negatieve variatie die cognitief disfunctioneren kan objectiveren en kan helpen de evolutie van deze depressieve toestanden beter te focaliseren.

SINISTROSE EN/OF RENTENEUROSE

Een andere gewaardeerde bijdrage vanuit België was de lezing van Professor Jef VAN LANGENDONCK (KUL) over renteneurose, een ziekte met vage, algemene verschijnselen zonder een duidelijke medische objectivering. De differentiaal diagnose tussen een authentieke psychiatrische ziekte, en anderzijds luiheid, demotivatie of morele bedreiging is moeilijk. Vanuit het sociaal rechtstelsel zijn er twee gebieden, ten eerste de assessment-procedure en ten tweede de structuur van de compensatie.

DE PSYCHIATRISCHE PATIËNT VOOR DE CAMERA

Tenslotte was een zeer originele bijdrage deze van psychiater Dr. Christian NEYS, die de juridische problematiek aangaf rond het draaien van de film door de regisseur Manu BONMARRIAGE (van het gekende programma 'Sriptéase') in het gespecialiseerde hospitalisatiecentrum van L'Accueil in Lierneux (de pendant van Geel) waar de problematiek van het informed consent door de psychiatrische patiënten, maar vooral de rol van de arts, specifiek Dr. NEYTS als arts-directeur, bij de protectie van privacy en diagnostiek van de patiënten belangrijk. Op een zeer eerlijke wijze geeft de auteur aan hoe de ethische dimensie belangrijk is vooral i.v.m. confidentialiteit van een hospitalisatie.

Uit de Belgische wetenschappelijke participatie aan dit 23ste Congres 'Law & Mental Health' is duidelijk dat in België universitair en extra-universitair de forensische psychiatrie in de belangstelling staat.

Prof. Myriam VAN MOFFAERT
Forensische Psychiatrie, Faculteit Rechtsgeleerdheid, Universiteit Gent.

2. Forensische seksuologie

Op 3 en 4 september vond in de Dr. Henri van der Hoeven kliniek te Utrecht de tweede internationale conferentie plaats van de Vereniging voor Forensische Seksuologie. Drie specialisten met een ruime ervaring op het gebied van seksuele delinquentie waren er te gast om samen met de ongeveer 150 aanwezigen te reflecteren over de nieuwe inzichten betreffende het onderzoek, de theorievorming en de behandeling van seksuele delinquenten.

Prof. William MARSHALL van de Queen's University te Kingston in Canada opende de conferentie met een algemene theorie waarin biologische, socio-culturele, ontwikkelingspsychologische, gelegenheids- en overgangsfactoren geïntegreerd worden om het ontstaan en de verdere evolutie van seksueel delinquent gedrag te begrijpen. MARSHALL staat daarbij af en toe stil bij voor de praktijk interessante waarnemingen. Zo bijvoorbeeld zijn de gedetineerden die vanuit veiligheidsoverwegingen veel maatregelen vragen veelal ook die gedetineerden die vanuit therapeutisch oogpunt een groter en gedifferentieerder aanbod nodig hebben. Men vindt hen niet alleen terug in de zeer specifieke programma's voor seksuele delinquenten maar ook in de meer algemene programma's. MARSHALL merkt daarbij op dat het aanbieden van programma's in een detentiecontext weinig zin heeft als er in de praktijk niet kan geoefend worden. Vandaar dat men bijvoorbeeld bezoek van partner en familie, twee tot driemaal per week in een private sfeer, zal stimuleren om een aanvankelijk psycho-educatief programma rond relationele vaardigheden meer kansen te geven op gedragsniveau. MARSHALL benoemt vervolgens de interactie ouders-kinderen als een significant leerproces m.b.t. wat je over jezelf denkt en voelt maar ook m.b.t. wat je over anderen denkt en voelt. Tijdens de kinderjaren wordt de basis gelegd voor onze sociale interacties en onze emotionele huishouding. MARSHALL staat vervolgens stil bij de effecten van onveilige hechtingspatronen. Dit gaat gepaard met weinig zelfwaardering en -vertrouwen, weinig empathisch vermogen, minder voorbeelden en mogelijkheden tot het aangaan van nabijheid en intimiteit op relationeel vlak en een gevoel van eenzaamheid. De vaak lage zelfwaardering die men bij seksuele delinquenten vaststelt, blijkt onder andere uit de moeilijkheden die zij ondervinden om persoonlijke kwaliteiten te benoemen. Ze onderschatten hun mogelijkheden om

taken uit te voeren, verwachten niet dat verandering succesvol kan zijn, geven gemakkelijk preventieve strategieën en inspanningen op, zoeken eerder hun toevlucht in cognitieve distorties en kennen over het algemeen een grotere emotionele stress. Het meten van sociale vaardigheden is derhalve een moeilijke aangelegenheid omdat je veelal meet wat mensen denken, fantasieën of verlangen en niet wat mensen in een bepaalde situatie werkelijk doen. Naar de therapeutische behandeling toe zal het belangrijk zijn om met dit complex van interagerende factoren rekening te houden.

De tweede spreker op de conferentie is Stephen HUDSON van de University of Canterbury in New Zealand. In een eerste workshop overloopt hij een metatheoretisch kader dat de enorme verscheidenheid aan theoretische modellen en verklaringen over seksuele delinquentie tracht te integreren. Dit metatheoretisch frame is geaxeerd op twee hoofdasen. Enerzijds het niveau waarop een bepaalde theorie zich situeert namelijk van multifactorieel over unifactorieel naar een micro- of beschrijvend niveau. De tweede hoofdas wordt gevormd door 'distale' en door 'proximale' causale factoren. Distale factoren verwijzen naar iemands kwetsbaarheid vanuit zijn ontwikkelings- en genetische geschiedenis en spelen een rol in het beantwoorden van het 'waarom' iemand komt tot seksueel delinquent gedrag. Proximale factoren zijn contextuele factoren die de kwetsbare factoren triggeren en helpen om een antwoord te formuleren op 'hoe' het is gebeurd. Het in kaart brengen van deze factoren is essentieel om tot een terugvalpreventiemodel te kunnen komen. Doorheen zijn uiteenzetting maakte Stephen HUDSON een aantal interessante bedenkingen. Ik weerhoud dat groepstherapie en huiswerk weinig zin hebben als de persoon in kwestie na een therapeutische sessie naar de gevangenis moet terugkeren in een omgeving waar hij zijn delict moet geheimhouden om te kunnen overleven. Het onder woorden brengen van seksueel misbruik is voor de dader vaak traumatisch in die zin dat zijn herinnering aanvankelijk onvolledig en vertekend is en dat in het begin van de behandeling de emotionele en intellectuele investering veelal gericht is op het 'uit de vuurlinie blijven' van de therapeuten. In een groepstherapeutisch behandelingsprogramma helpt de groep de dader om herinneringsfragmenten tot een geheel op te bouwen.

Tenslotte konden we luisteren naar Hilary ELRIDGE. Directrice van de Lucy Faithfull Foundation, die veel ervaring heeft in de intensieve residentiële behandeling van zowel volwassen als adolescente seksuele delinquenten. Deze stichting betreft tevens familieleden en belangrijke derden van de dader in de ontwikkeling van een behandelingsprogramma. Na een uiteenzetting van de intensieve behandelingsprogramma's in de Wolvercote Clinic lag de focus van deze workshop op de praktijk van het therapeutisch omgaan met seksuele delinquenten en meer in het bijzonder op hoe men daders kan aanzetten tot het zelf onderzoeken en uitwerken van een haalbare en geïndividualiseerde terugvalpreventieroute. Zo werd stilgestaan bij een aantal gedachtspunten voor de therapeut die de dader faciliteiten om te spreken over zijn misbruikketting. Cruciaal is een ondersteunende doch tevens confronterende stijl waarbij de dader in kwestie geprikkeld wordt om telkens opnieuw zijn misbruikproces onder de loupe te nemen en dit hoe langer hoe meer te verfijnen. De verfijning heeft veelal te maken met het op een affirmatieve, niet-veroordelende exploratie van 'wat' en 'hoe' een seksuele delinquent tot misbruik komt. Interessant was het videomateriaal waarop Hilary ELRIDGE aan het werk was met seksuele delinquenten en waarbij geïllustreerd werd hoe iemands beliefs gevraagd werden. Voor de lezer willen we tenslotte verwijzen naar haar boek 'Maintaining Change: a personal relapse prevention manual for adult male offenders who abuse children'.

Els VAN DAELE

Afdeling Criminologie KU Leuven

3. Postacademische vorming

3.1. FORENSISCHE PSYCHIATRIE EN PSYCHOLOGIE

Vanaf het academiejaar 1998-99 start een Inter-universitaire Postacademische Vorming Forensische Psychiatrie en Psychologie. De vier Vlaamse Universiteiten KU Leuven, UI Antwerpen, VU Brussel en U Gent hebben het initiatief genomen. Het vormingsprogramma is toegankelijk voor psychiaters en psychologen en geneesheren in opleiding in de psychiatrie vanaf hun derde opleidingsjaar.